



مقایسه کمی و کیفی عملکرد دو توده زعفران (*Crocus sativus* L.) در تراکم‌های مختلف کاشت

رامین نظریان*^۱، حسین صحابی^۲

^۱ عضو هیئت علمی دانشکده کشاورزی، دانشگاه هرات-افغانستان؛ ra_nazarian@yahoo.com

^۲ عضو هیئت علمی دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربت حیدریه؛ h.sahabi@torbath.ac.ir

چکیده

جهت بررسی اثر تراکم کاشت بر کمیت و کیفیت عملکرد گل دو نوع زعفران ایرانی و اسپانیایی، آزمایشی طی دو سال زراعی در مزرعه تحقیقاتی دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد انجام شد. آزمایش به صورت فاکتوریل در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی با سه تکرار انجام گرفت و نتایج دو سال به صورت فاکتوریل اسپلیت پلات در زمان آنالیز گردید. فاکتور A نوع بنه (ایرانی و اسپانیایی) و فاکتور D تراکم کاشت (۴۰، ۴۸ و ۶۰ بنه در مترمربع) در نظر گرفته شد. تاثیر نوع بنه بر شاخص‌های کیفی، به جزء کروسین، معنی‌دار نبود. بیش‌ترین مقدار کروسین (۲۰۲/۰۱)، پیکروکروسین (۷۲/۲۳) و سافرانال (۳۶/۳۰) در تراکم ۴۰ بنه در مترمربع (d_1) حاصل شد. همچنین بیش‌ترین مقدار کروسین (۲۰۰/۷۳)، پیکروکروسین (۷۱/۲۴) و سافرانال (۲۸/۹۱) متعلق به بنه‌های اسپانیایی (a_2) بود، درحالی‌که بیش‌ترین تعداد گل (۲۷/۲۱ عدد بر مترمربع)، وزن تر گل (۱۳/۵۸ گرم بر مترمربع) و وزن خشک زعفران (۰/۱۴۴ گرم بر مترمربع) را بنه‌های ایرانی (a_1) تولید کردند. به‌طور کلی می‌توان گفت که بنه‌های اسپانیایی نسبت به بنه‌های ایرانی از نظر شاخص‌های کیفی برتری داشتند.

کلمات کلیدی: عملکرد زعفران، کروسین، پیکروکروسین، سافرانال.

مقدمه

زعفران (*Crocus sativus* L.) از جمله ارزشمندترین و گران‌بهارترین گیاهان دارویی در دنیا بوده که در مناطق خشک و نیمه‌خشک کشت شده و قبل از پراکنده شدن جنس *Crocus* فقط بین عرض‌های ۳۰ تا ۵۰ درجه شمالی و طول ۱۰ تا ۸۰ درجه شرقی وجود داشت (Mathew, 1999). مقدار تولید زعفران در سال ۲۴۵ تن برآورد شده است که ۹۳/۷ درصد آن را ایران با متوسط عملکرد ۴/۶ کیلوگرم در هکتار تولید می‌کند (Ghorbani, 2007). زعفران علاوه بر ایران در کشورهای دیگر مثل افغانستان، هندوستان، اسپانیا، ایتالیا، مراکش، ترکیه و یونان نیز کشت می‌شود، که در سال گذشته افغانستان به عنوان چهارمین تولیدکننده در دنیا حدود ۴ تن زعفران به خارج صادر نمود (Afghanistan, 2016). محققین تعیین تراکم و عمق مناسب کاشت را از مهم‌ترین عوامل افزایش کارایی استفاده از منابع موجود جهت افزایش عملکرد زعفران در واحد سطح می‌دانند (Beheshti&Faravani., 2003; NaderiDarbaghshahi et al., 2008). تراکم بوته در واحد سطح بستگی به نوع و روش کشت، عادت زارعین و اندازه بنه دارد. تحقیقات نشان داده که برای حصول حداکثر عملکرد در زعفران، تراکم ۵۰ بنه در مترمربع مناسب است (Mc-Gimpsey et al., 1997). هدف از اجرای این آزمایش بررسی اثر تراکم کاشت بر کیفیت گل دو توده زعفران ایرانی و اسپانیایی بود که طی دو سال در مزرعه دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد انجام شد.

^۱ - رامین نظریان - ra_nazarian@yahoo.com